

Maar toch niet met een volledig succes: de drie modernste, potentieel gevaarlijkste eenheden van de *Pacific Fleet*, de drie vliegkampschepen, hadden zich niet in het aanvalsg gebied bevonden. In zoverre was de volledige uitschakeling van de *Pacific Fleet* niet gelukt. En in nóg een opzicht, dat veel belangrijker was, ging Yamamoto's berekening niet op. Er was geen sprake van dat de zware slag die aan de *Pacific Fleet* toegebracht was, het moreel van de Amerikaanse autoriteiten of van het Amerikaanse volk aantastte. Integendeel, bij voor- en tegenstanders van Amerika's deelneming aan de oorlog ging maar één roep op: wraak! Het probleem waar president Roosevelt meer dan twee jaar mee geworsteld had: hoe hij het Amerikaanse volk in eensgezindheid naast Engeland in de oorlog krijgen kon, was opgelost. Opgelost door de Japanners.

Trouwens, zelfs als behalve de acht slagschepen ook de drie vliegkampschepen van de *Pacific Fleet* vernietigd waren, ja zelfs als de Japanners hun aanval niet op die vloot geconcentreerd hadden maar, hetgeen wellicht effectiever geweest was, op de uitgestrekte basisinstallaties, moet men dan niet toch aannemen dat het de Amerikanen, opgezweept door de hun toegebrachte slag, dank zij hun productievermogen, organisatorisch talent en vindingrijkheid gelukt zou zijn, binnen een afzienbaar aantal jaren de krachtsverhoudingen in de Stille Oceaan weer beslissend in hun voordeel te wijzigen? De historicus van de Amerikaanse marine, Stanley E. Morison, heeft in die zin gelijk wanneer hij de overval op Pearl Harbor 'a strategic imbecility' noemt:

*'One can search military history in vain for an operation more fatal to the aggressor. On the tactical level, the Pearl Harbor attack was wrongly concentrated on ships rather than permanent installations and oil tanks. On the strategic level it was idiotic. On the high political level it was disastrous.'*¹

Dat is allemaal juist, althans: juist gebleken. Gaat men evenwel van de normen uit die in de chauvinistische milieus golden waar Japans koers bepaald werd, dan komt men tot een andere benadering en beoordeling. Om een tweede Amerikaanse historicus, Louis Morton, te citeren:

'Considering the alternatives, the international situation in the fall of 1941, and the risks, the Japanese plan was not altogether as unrealistic as it has appeared to many. The seizure of Southeast Asia in the time allotted did not seem too difficult, and with the resources of this area the Japanese believed they could wage a defensive war along their

¹ S. E. Morison: *History of the United States Naval Operations in World War II*, dl. III, p. 132.